

İSLAM'DA KARAR VERME İLKELERİ

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

El-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben müberaken fîh. Alâ külli hâlin ve fî külli hîn. Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'd:

Fekale Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem.

إِذَا أَرَدْتَ أَمْرًا فَتَدَبَّرْ عَاقِبَتَهُ فَإِنْ كَانَ خَيْرًا
فَأْمُضِهِ وَإِنْ كَانَ شَرًّا فَانْتِهِ

İzâ eradte emran fe-tedebber 'âkıbethû fe-in kâne hayran fe-emdihî ve in kâne şerran fe'n-tehi.

Sadeka Rasulullah sallallahu aleyhi ves-sellem ve netaka habîbullah aleyhi efdalü's-salavâti ve ekmelü't-tahiyyâti ve't-teslimâti.

Peygamber efendimiz tavsiye buyuruyor bu hadîs-i şerîfnde bize.

İzâ eradte emran fe-tedebber 'âkîbethû.
Bir işi yapmayı istediğın zaman, bir işi murad ettiğın zaman, bir işe girişmeyi düşündüğün zaman, sonucu ne olacak diye bir tedebber eyle, tefekkür eyle. Ben bu işi yaparsam, bunun sonunda sonuç ne olacak diye onu tefekkür eyle.

Bu âdeti hepimizin efendim uygulaması lazım, her işimizde. Ticari işimizde, efendim daha başka günlük faaliyetlerimizde, atılımlarımızda, konuşmalarımızda, efendim icraatımızda hep aynı kuralı düşünmemiz lazım. Yani uygulamamız lazım. Yani paldır küldür bir işe giriş. Ondan sonra eyvah ben bunu niye yaptım?

Hiçte iyi olmadı. Olmaz. Dünya bu kural üzerine başarıdan başarıya koşuyor. Ev yapacak adam. Tamam işçileri çağırırım, kazdırırım evi yaparım. Yağma yok. Öyle şey olur mu?

Mühendise gideceksin. Güzel tasarımını, planını çizdireceksin. Yetmiyor. Belediyeye götüreceksin, vereceksin, şunu inceleyin bakalım. Keyfinize uygun mu, değil mi?

Belediye diyor ki;

Kaç kişilik bu ev?

Kaç aile?

Hani bunların araba koyacak yerleri?

Nerden çıkacak?

Nerden girecek?

Bu caddeye giriş, çıkış nasıl?

Efendim bilmem sularını, atık sularını nereden geçireceksin, nereye dökereceksin?

Ne yapacaksınız?

Ühü ev yapmadan, insanın anasından emdiği süt burnundan geliyor. Her şeyi düşünüyor. Elektrikleri, düğmeleri nereye koyacağını bile düşünüyor. Kapıdan girer girmez kapıyı şöyle açtım. Şu tarafta düğme olması lazım. Ters tarafta düğme olunca öyle zor oluyor ki. Bizim şimdi yeni yaptırdığımız odada elektrik terste. Arada bir kapı var. Bu kapıyı bu tarafa açacak, ondan sonra bu kapıyı bu tarafa iteceksin, ineceksin, buradan düğmeye şey yapacaksınız. Şurada olurse şıp diye basacaksınız. İyi olacak. Çok önemli. Kabahat bende. Efendim

yerini iyi tespit etmemişim. Önceden düşünmemişim. Bir teknik parça, tornacıya geliyor. Ustam bana işte şöyle şey yapıver. Yo yağma yok. Öyle şey yok.

E nasıl olacak?

Sen bunu git bir teknik ressama güzelce bir çizdir bakayım, ölçülendir bakayım, bende ona göre parçayı alayım, tornaya takayım, yontayım yontayım o hale getireyim.

E Teknik resim olmazsa olmaz mı?

Ben şu kadar santimlik bir şey istiyorum. Nasıl istediğini şu kağıda güzel bir dök bakalım. Hem de ölçülendir. Çünkü ölçüsü uymazsa vida girmez. Birazcık bir farklı olsa başına iş açar insanın. Azıcık bir yerine oturmadığı zaman, iki milim kaydı mı, gidiyor iş.

Akıbetini düşüneceksin. Bir işi murad ettiğin zaman, yapmaya giriştiğin zaman, tasarladığın zaman, sonucu ne olur diye iyice derin derin düşüneceksin.

Fe-in kâne hayran.

Haa bunlar benim söylediklerim, dünya işleri. Eğer yaptığın işin sonu hayır ise, Allah'ın rızasına uygunsu onu yap. Sonu hayırsa.

Yani ben bir dükkan açsam içki satsam ne olur?

Düşündün, taşındın, valla çok fazla para kazanılır. Kazanılır ama, dünya parası kazanırsın ama, içki sattığın için akıbetin mahvolur. Haa bu hayır değil o zaman. Ben bu işi yapmayayım. Veyahut ben şu işi yaparsam başıma şunlar şunlar şunlar gelir. Ondan sonra ooo. Olmaz. O zaman çok günahlara girerim ben. Yapma. Sonu hayırsa yap.

Ve in kâne şerran fe'n-tehi.

Sonu şer ise bırak o işi yapma. Bu böyle hareket etmek, hem başarı için şarttır, hem de insana çok sevap kazandırır. Gayet kolay. Çok sevap kazanır insan. Her işinde sonunu düşünüp hayır olduğu için yapmaya girişince çok sevap kazanır. Şer olduğu düşünüp vazgeçtiğinden de çok sevap kazanır. Böylece her faaliyeti sevap olur. Her işi manevi kazanç olur. Allah'ın sevgili kul olur. Çünkü büyük evliyâullah büyüklerimiz, enbiyâ-i izam hep böyle hareket etmişlerdir. Hayrı yapmışlardır. Şerden kendilerini geri çekmişlerdir, uzak tutmuşlardır.

a. Aile İçi İzin ve Mescide Gidiş

İkinci hadîs-i şerîf.

إِذَا اسْتَأْذَنَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ أَنْ يَغْرِزَ خَشَبَةً فِي جِدَارِهِ
فَلَا يَمْنَعُهُ

*İze's-te'zene ehadüküm ehâhü en yağrize
haşebeten fî cidârihî fe-lâ yemna'hü.*

إِذَا اسْتَأْذَنْتِ أَحَدَكُمُ امْرَأَتَهُ إِلَى الْمَسْجِدِ
فَلَا يَمْنَعُهَا

*İze's-te'zenet ehadeküm imraetühû ile'l-
mescidi fe-lâ yemna'hâ.*

Sizden birisinden hanımını, eşi, karısı, mes-
cide gitmek için izin isterse;

Fe-lâ yemna'hü.

Ona mani olmasın, gitme demesin. Mes-
cide gitmeyi engellemesin. Evet hanım efen-
disinden izin alacak. Çünkü evin reisi beydir.
Bey olduğu için, izin ile olacak her iş için izin
alacak, izin verirse gidecek. Vermiyorum izin.
Neden vermiyorsun?

Bir sebebi olmalı. Yani. İşte şöyle bir tehlike var, şöyle bir töhmet olabilir, şöyle bir zarar çıkabilir, şöyle bir sıkıntıya düşebilirsin. Tamam. Mescide gitmek istiyor. Mescide gidecek. Teravîh namazı kılacak. Vaaz dinleyecek. Gitme. Kadınlara mescide gitmek mecburi değildir bilmem ne falan.

Peygamber efendimiz hanımınız mescide gitmeyi istediği zaman izin verin diyor. Çünkü güzel yer. Çünkü orda sevap kazanacak. Çünkü orda bilgisini artıracak, vaaz dinleyecek, kuran dinleyecek, hadîs dinleyecek. Erkeklerin gelmesini zorluyoruz burda mescide. Efendim. Hanımlar eskiden geliyorlardı. Şimdi ramazandan ramazana geliyorlar. Halbuki vaazımız ramazandan ramazana değil. Bilgiler her zaman veriliyor. Gelebilirse, gelse iyi olur. Hanımlar için yerimizde var. Oraya seste gidiyor efendim. Evet kadının evinde namaz kılması daha iyi ama, mescide ilim var, bilgi var. Keşke çocuklarımızı alıştırdığımız gibi mescide, hanımlarda alırsa, muntazam gelip ibadet yapıp kendi aralarında görüşüp, hanım faaliyetlerini artırsalar.

Bu hanımlar ne yapacak?

Genç kızlar ne yapacak?

Delikanlılar ne yapacak?

Bunların hepsi soru. Bu 50 soruların cevaplarını arayacaktık, bulacaktık uygulayacaktık. İki Cuma geldik, üçüncü Cuma toplandık, bir şey yapmadan dağıldık. Bunları düşünmemiz lazım.

Hanımlar ne yapacak?

Dini faaliyet olarak. Çünkü İslam'a faydalı olmak çok sevap ve çok büyük ihtiyacı var Müslümanların, her yönden.

b. Cennet Ehlinin Özlemi ve Birbirine Kavuşma Anı

Ve nihayet. Ve nihayet bir tatlı rivayet. Ve nihayet bir tatlı rivayet.

Peygamber efendimizden nakledilmiş ki;

Ebu's-Şeyh, Hatîb-i Bağdâdî, Hulvânî[Ebû Nu'aym], Beyhakî ve İbn Asâkir rivayet etmişler.

إِذَا اسْتَقَرَّ أَهْلُ الْجَنَّةِ فِي الْجَنَّةِ اشْتَقَ الْإِخْوَانُ
بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَيَسِيرُ سَرِيرٌ ذَا إِلَى سَرِيرِ
ذَا وَسَرِيرٌ ذَا إِلَى سَرِيرِ ذَا حَتَّى يَلْتَقِيَا فَيَتَّكِي
ذَا وَيَتَّكِي ذَا فَيُحَدِّثَانِ مَا كَانَ بَيْنَهُمَا فِي دَارِ
الدُّنْيَا فَيَقُولُ: يَا أَخِي تَذَكُرُ يَوْمَ كُنَّا فِي دَارِ الدُّنْيَا
فِي مَجْلِسٍ كَذَا فَدَعَوْنَا اللَّهَ فَغَفَرَ لَنَا

*Ize's-tekarra ehlü'l-cenneti fi'l-cenneti
iştâka'l-ihvânü ba'duhüm ilâ ba'dın fe-yesîru
serîru zâ ilâ serîri zâ ve serîru zâ ilâ serîri zâ
hattâ yeltekıyâ fe-yettekî zâ ve yettekî zâ fe-
yühaddisâni mâ kâne beynehümâ fî dâri'd-
dünyâ fe-yekûlü yâ ahî tezekker yevme künnâ
fî dâri'd-dünyâ fî meclisi kezâ fe-de'avnal-
lahe fe-ğäfera lenâ.*

Buyuruyor ki Peygamber efendimiz, Allah'ın Resûlu, Allah'ın verdiği bilgileri bize öğretten, dünyayı ahireti anlatan, geçmiş, istikbali bildiren, habib-i edibimiz, efendimiz, serverimiz, ümmî Resûl amma, efendim hoca mektep görmemiş, amma hocaların hocası, âlimlerin âlimi Peygamber efendimiz:

İze's-tekarra ehlü'l-cenneti fi'l-cenneti.

Cennetlikler, cennet ahalisi, cenneti kazananlar, cennete ehil olanlar, cennette yerlerine yerleştikleri zaman, köşklerine yerleştikleri zaman. Artık bitti. İmtihanda bitti. Cennete de girdiler. Efendim nimetlere gark oldular, köşklerine oturdular, huriler dolaşüyor, gülman dolaşıyor, nehirler akıyor, kuşlar ötüyor, efendim meyveler sarkıyor, salınır tuba dalları, güzel cennet kokuları, efendim köşkünün odaları dolu dolu, efendim türlü türlü gönlün çektiği her türlü nimet, cennet hulleleri üzerlerinde, cennet taşları başlarında, efendim.

İştâka'l-ihvânü ba'duhüm ilâ ba'dın.

Dünyadaki ihvan, kardeş olanlar, orada birbirilerini arzularlar, hasretlik duyarlar, özlerler. Birbirlerini özlerler, özleyecekler. Özleyince; *serîru zâ ilâ serîri zâ ve serîru zâ ilâ serîri zâ.* Bu taraftaki cennetliğin tahtı, sere serpe uzanıp rahatlara gömüldüğü serîri, sediri yani ama divanı, ama tahtı, böyle üstündeki, vızztt. O özlediği kimsenin serîrinin yanına uçup gidecek. Çünkü istedi, isteyince hopp gidecek. İstemek kafi. Bunun divanı, tahtı, sediri oturduğu koltuğu, vızztt, ötekisinin koltuğunun yanına uçacak.

Hattâ yeltekıyâ. Kavuşuncaya kadar. Birbirlerine mülaki oluncaya kadar, yan yana gelinceye kadar, ne kadar mesafe varsa vızzt gidecek.

Fe-yettekî zâ ve yettekî zâ. O yaslanacak divanın yastıklarına efendim yumuşacık, oda yaslanacak yastıklara yan gelip yatacak, böyle rahat bir şekilde oturacaklar.

Fe-yühaddisâni. Konuşacaklar, sohbet edecekler.

Ne diyecekler mesela?

Mâ kâne beynehümâ fî dâri'd-dünyâ. Dünya hayatındayken aralarında geçen şeyleri hatıraları konuşacaklar. Hatırlayacaklar bu köhne dünyadaki yaşamlarını. Efendim onları hatıraları konuşacaklar.

Ve mesela diyecekler ki;

Fe-yekûlü yâ ahî. Aziz kardeşim, mübarek cennetlik kardeşim.

Tezekker yevme künnâ fî dâri'd-dünyâ.

Hatırlıyor musun?

Veyahut hatırla, iki türlüde okunabilir. Öyle mana kazanır.

Hani hatırlıyor musun?

Dünyadayken bir gün hani falanca yere gitmiştik ya efendim. *Fî meclisi*. Kezâ bir toplantıda oturmuştuk ya. Hani hatırlıyor musun?

Hatırla o günü.

Fe-de'avnallahe. Hani o mecliste Allah'a dua etmiştik.

Fe-ğafera lenâ. İşte bak. Allah bize mağfiret etmiş. Görüyor musun bak, cennete girmişiz diye konuşacaklar.

Allah bizi böyle cennete girenlerden eylesin. Efendim bu nimetleri görenlerden eylesin, bu durumlara ulaşanlardan eylesin.

El Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

